

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

An seruus ex suo facto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96119](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96119)

Ang. sequitur in lsi vacantia. post medi. de bo. vacan. z quod not. Bar. in lsi. de consti. p. in. z hic per Bal. z ista auct. habet locum in famulis scholarum, secundum Bal. in l. i. C. de ept. cler. q. no. in l. si plures. de sacrosan. eccle. z hic per Bal. z glo. z Bar. in l. si. legatis. ff. de iudic.

ALIA LECTURA.

Abbita. Hec authen. dividitur in tres partes, sicut tria privilegia indulget. Primum est, qd scholares vadant, z morietur securi, z sic non te neantur ad soluendas gabellas, vel pedagia. Secundum est, qd non patiantur iniuriam, z non capiuntur propter reprobos salas. Tertium est, qd dat eis iudicia, z facultate eligendi sub quo conveniant. Secunda ibi. hac igitur. Tertia ibi veritamen. Quis mo quero quid releuat istud privilegium, qd scholares vadant securi, nomine de iure comuni quilibet debet ire securus per loca: Ita scitis qd grassatores puniuntur. Respon. dicit gl. vadant securi, qd non teneatur solvere pedagia, alias hec constitutio nihil releuaret. ar. l. si quando. de leg. i. Et ita tenent oes doc. Dicitur hic, qd vadant securi ad loca, in quib. literarij exercentur studia. Atq. hoc fit verum, si vadant ad civitates non privilegatas: Respon. si quidem loquimur in alijs facultatib. excepto iure civili, videtur qd no habeat privilegium. Nam ille scientie possunt in qualibet civitate legi de iure comuni. vt l. si duas. s. est autem. ff. de eru. tut. Sed leges iste non possunt legi, nisi in civitatib. privilegatis, vt in prima consti. Digestorij. s. pe. Et ideo qui vadit ad alia studia adulterina, non habet privilegia, z hoc verum, tamen quidam dicunt, qd illi consti. tutio est derogari per consuetudine. Tertio quero, qm aliquis transit, si dicit se scholarem, quomodo probabit? Respon. ex comesturis considerata qualitate persone, z rerum, quas portat in itinere. Ad qd facit ff. de re mil. l. no omnes. s. a barbaris. j. de re. fu. Quero. istud est privilegium eundi, z morandi, sed de recedentib. nihil dicitur, z sic sumus in illa questione, si datur alicui securitas eundi, an videat data securitas recedendi: Et dico qd sic, ff. de sepul. vi. l. vltimur. Quamvis ad fin privilegij, z istud privilegium habet tria capita. Primum, quod nullus faciat scholaribus iniuria. Secundo qd non capiuntur pro reprobis, qd conceduntur ex privata consuetudine, qd no. Tertio, quod rectores debent iudicare quod intelligo quando ex inquisitione, z officio suo, alias nullum esset privilegium, z si non faciant, puniuntur. Item ad tertium privilegium, z quero vtrum hoc sit verum in qualibet lite etiam in crimina. Glossa dicit qd sic, sed quantum ad criminalem scholares Boni, renunciantur. Per unum non, sed eis non servaretur, clericis exceptis. Quero, vtrum habeant iudicem potestatem civitatis. Glossa dicit quod sic, quia de iure communi erat, z sic habent tres iudices, potestatem, Episcopum, z doctorem, vt in primo digestorum. s. pe. sed an rectorem? Respon. sic de iure communi, quia ita scholares, sicut quilibet alia vniuersitas possunt sibi facere rectorem, vt l. vltima. s. de iurisd. omni. iudi. Jacob. Butr. ideo dicit, quod si eligeret rectorem, bene audiretur, sed si quemvis alium alibi tradit, non incidet in penam huius legis. Quero extra glo. a sententia doctoris, vel rectoris, ad quem appellabitur. Item ter appellabitur ad primum superiorem, vide si doctor, vel rector est secularis, appellabitur ad potestatem, sic clericus ad episcopum. Sed in vniuersitate ista z Boni. doct. subsumt rectori, nec possit appellari a rectore ad doctorem, sed si non subessent rectori, tunc appellaretur ad eos. Sed quero dicitur hic quod scholaris habet potestatem eligendi, vsque ad quod tempus? Glossa dicit, quod vsque ad lit. comesta. doct. omnes reprehendunt eam, quia si hoc esset semper variaret, quod esset absurdum arg. l. iij. s. j. ff. de eo quod certo loco. Preterea statim cum acceptam, est que situm in alteri, vt l. apud. ff. de opt. leg. pro ista opi. videtur gl. in l. si conuenit. ff. de iur. omni. iudi. Quero, vtrum scholaris possit privilegio renuntiare. Dic, vt s. de pact. l. si quis. z l. j. ff. si quis in ius voc. non ter. Quero, quid si iudex inuito scholari pronuntiauit se iudicem? Respon. appellabitur ab ista pronuntiatione. Dicit gl. z bene no. quod super istis appellabitur. Ratio, quia habent potestatem iudicium facere in toto, de quo per me in d. l. intra vile. ff. de mino. z laic. p. r. s. permittitur. e. tit. Appellatur enim ab his pronuntiationibus quem iudicem esse, vel non, vel cognoscendi, vel non, licet sit interlocutoria. Quero hic dicit, p. iudex, an ipso iure vel per sententiam. Glossa dicit per sententiam, quia dicit p. iudex, que verba referuntur ad iudicem, vt dixi in l. extrat. ff. quod met. caus. hic non. secus si diceret, p. iudex sit, vel p. iudex apponeretur, vel dictio mor, vel statim, vt no. s. de iurisd. omni. iudi. in criminali. z in auct. de iust. nup. s. j. Quero a quo iudice p. iudex? Respon. possim hoc petere fieri per officium iudicis a quo, z eorum quo est creatus, possim etiam hoc petere principaliter per conditionem ex ista auct. Ultimo not. quod ista securitas eundi, z recedendi, datur scholaribus iuribus, z rebus eorum, z sic pro reprobis, vltima, z equi capi non possunt, zc.

An seruus ex suo facto. &c.

Rubr. XIII.

LEX

I.

Quamuis. Seruus ex contractu, vel quasi factus liber, nisi pro libertate promiserit, non tenetur factus liber tenetur extraneo, non domino suo, hoc dicit lex ista, zc.

ALIA LECTURA.

Seruus factus liber quando teneatur pro contractu factus per eum in libertate.

Quamuis. Statu liber de eo quod gestio, factus liber, non tenetur de reo, in pig. habe. z l. qui balnei. eo. ti. z de peric. rei. vend. l. necessarius. s. quod si pendente. sed hoc no est verum in relictis conditionalibus factis in testamento, vt ff. ad Syllam. l. j. s. ij. Op. gl. de legationibus. s. seruus pactionis. ff. de dolo. dicit Gregula posita in hoc tit. in casibus primo in d. s. seruus. Ratio est ibi in eo quod dicitur, l. promisse, vt statim dicam. Secundo fallit, ff. de fideicom. l. l. pure. de liber. leg. l. Aurelius. s. Stichus. Istud non est verum, hec lex loquitur quod non tenetur factus liber civili abolitione, sed naturali tenetur, vt l. si id quod. ff. de condi. inde. z l. naturaliter. eod. tit. sed ille due leges non dicunt quod seruus possit conueniri, sed quod possit de peculo retineri, tanquam naturaliter debitor. Item fallit, quarum rerum actio no datur. l. j. s. iij. ratio ibi patet. Item fallit j. e. l. promissio. Ratio est ibi, quia promissio abolitionis, seruus pactionis. s. allegatus. Item fallit ff. de neg. ge. l. cum actum, z co. lit. l. qui natura. s. Senola. Et de domini non conuenitur ex ante gesto, vt condempnetur, sed vt de ducatur propter conneritatem enim in iudicium de necessitate debet deduci, vt ibi notatur. Item fallit ff. de po. l. si apud filium, sed d. glossa dicit, quod illud fallere non est verum, quia ex posteriori de benentione conuenitur. Item fallit secundum gl. in maleficijs, de quibus dicam in l. vltima.

ADDITIO.

Item fallit. Adde tu vltra has fallent. glossa, quod fallit quando seruus tanquam liber contraxit matrimonium, quia id quod cepit ab ipso, tenetur restituere, z ad id obligatur. l. si seruus ff. de iure dot. z ibi glossa. not. z dicit do. Argent. in l. j. ff. sol. matr. qd speciale fauore dotis.

LEX

II.

Reditoribus. Factus liber non tenetur, ex ante gesto, z matrimonium, s. loquitur de statulibero, hic in mero seruo, immo hoc quod dicitur, idem esse si peculium esset legatum. Item de leg. ff. s. per contrarium. ff. de dot. p. telga. Sol. vt in gl. zc.

LEX

III.

Promisse. Promissum ex causa libertatis seruus tenetur ab eo facto liber, h. d. C. oppo. ff. de oper. liber. l. vt iusturandum. s. iij. liber. caus. l. in. Sol. l. sic loquitur in pecunia promissa pro libertate, ibi in operis promissis. C. Op. ff. de dolo. l. z elegit. s. seruus pactionis. Sol. Ibi seruus non promissit, sed alii fecit qui promitteret, vnde non tenetur in factum, sed de dolo.

LEX

III.

Fecit. Ex delicto commissio in alium, factus liber tenetur, qz nota caput sequitur. Et dicitur, qd notoria debet scire quod licet per mutationem factus quis dicatur esse alter homo, hoc est verum in actibus civilibus ex contractu, secus in actibus descendendis ex delicto, vt ff. de ca. dim. l. j. s. pe. Querit glossa, quando dicitur hec actio? Dicit vt in ea, z bene nota.

LEX

V.

Vt allegas. Factus liber, ex ante gesto, non potest inquietari in persona, nec in alienatus est. Bar.

LEX

VI.

Sue serui. Seruus ex delicto commissio domini, non tenetur in seruum, vel postea, secus si factus liber deliquerit. hoc dicitur, C. Op. s. eo. l. licet. Sol. Ibi deliquit in extraneo, casu ab initio nascitur actio naturalis contra dominum, que potest directa contra ipsum manumissum, sed si deliquit in domino, nulla nascitur actio, ideo postea no tenetur. Opp. ff. si quis reus.

esse ius. h. i. Sol. Ibi fallit. ratio ibi patet. Ultimo distinguitur...

Quando fiscus vel priuatus. Rubr. XV.

LEX

I.

Tutor debitor pupilli, ex mala administratione, quando post...

Propter es alienum. Res tutoris non potest inquietari propter debitum pupilli...

ADDITIO.

Ratio huius est. Adde eundem Bart. in Lira stipulatus, in j. q.

LEX

II.

In causa. Si alia non reperiuntur, vltimo loco fit executio in nomi...

ADDITIO.

Si in causa. Dicitur in l. pro officio, de administr. tuto. z...

ALIA LECTURA.

Debitor ex causa, que paratam executionem habet, si negat...

In causa. Vbi alie res non reperiuntur, fit executio contra nomina de...

Debitorum. h. d. Hoc vltimo deueniri ad nomina debitorum...

Debitorum. h. d. Hoc vltimo deueniri ad nomina debitorum...

Debitorum. h. d. Hoc vltimo deueniri ad nomina debitorum...

muni res prius debeat capi pignori. z post aliquod tempus distra...

ADDITIOES.

1 Nam si neget malitiose. Adde Spec. in tit. de primo. z secundo...

2 Quomodo capientur. Pro hac practica adde eundem Bart. in...

LEX

III.

Debitum. Debitor debitoris sicut cogitur solvere fisco...

1 ALEX. Sunt alia. Vide Barolm. in l. i. s. multa. ff. de iur. fisci...

ADDITIO.

Non prius. Ad debitorum debitoris non venitur nisi debitor...

LEX

V.

1 Dominium sicut in corporalibus non transfertur, nisi traditio...

2 Actio utilis regulariter non transfertur, nisi cedatur. z num. 5.

3 Actio directa non competit, nisi sit cessa, vel mandata.

In solutum. Ex datione insoluiti transeunt viles sine cessione...

1 non possunt exerceri nisi mandentur. h. d. De hac materia...

2 not. quod ponit ista glo. quod sicut in corporalibus non trans...

3 fertur dominium nisi secuta traditio, ita in incorporeis ex solo...

4 contractu non transfertur actio directa nisi mandetur, vt hic, neq...

5 t vtilis regulariter, nisi cedatur, vt d. l. j. de actio. z oblig. vide istam...

ADDITIO.

1 ALEX. Hoc. Adde not. in l. in pane. ff. de ver. a. z Barto. in...

ALIA LECTURA.

In solutum. Homine dato insolutum, non competit exercitium directe, nisi...

2 mandetur, sed competit vtilis. h. d. Et sic. Ex datione insoluitum...

3 transeunt viles sine cessione directe vero non possunt exerceri nisi mandentur...

4 De hac materia dicitur vobis in l. j. de act. z oblig. Hoc, quod...

5 quando formatur libellus in actione directa competenti cedenti...

6 formatur nomine eius, cui est facta cesso, vt hic, z s. de proc. l. qui...

7 pendit, z quod ibi videbitis. Item not. vnum quod posuit ista...

8 glo. sicut in corporalibus, non transfertur dominium nisi traditio...

9 secuta, ita in incorporeis, ex solo contractu non transfertur actio...

